

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
GENERALINĖ PROKURATŪRA**

**PROKURORŲ ETIKOS KOMISIJOS
IŠVADA
DĖL PROKURORO GINTARO JASAIČIO VEIKSMŲ**

2019 m. birželio 25 d. Nr. 1.6-11
Vilnius

Prokurorų etikos komisija (toliau – Komisija), dalyvaujant Komisijos nariams Irmui Zaikienei (einančiai Komisijos pirmininkės pareigas), Aistei Žilinskienei, Editai Gruodytei, Vaidotui Beniušiui, Agnei Stankevičiūtei, sekretoriaujant Gintarei Bliujienei (Komisijos sekretorė), išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2019-05-10 kreipimąsi Nr. 17.9- 6892 dėl Generalinės prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo departamento prokuroro Gintaro Jasaičio galimai neetiško elgesio,

n u s t a t ė:

1. Generalinio prokuroro kreipimesi nurodoma, kad 2019-04-27 dienraštyje „Lietuvos rytas“ publikuotas straipsnis „Prokurorai pratrūko: mus pavertė politikų įrankiu“, o naujienų portale lrytas.lt – straipsnis „Lietuvos ryto“ tyrimas. Prokurorai prabilo apie užsakytas bylas, susidorojimus ir nešvarius politikų žaidimus“ (<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/04/27/news/lietuvs-ryto-tyrimas-prokurorai-prabilo-apie-uzsakytas-bylas-susidorojimus-ir-nesvarius-politiku-zaidimus-10140075/>), kuriuose cituojami Vilniaus apygardos prokuratūros Pirmojo baudžiamojo persekiojimo skyriaus vyriausiojo prokuroro J. Rėksnio teiginiai. 2019-04-29 dienraštyje „Lietuvos rytas“ publikuotame straipsnyje „G. Jasaitis: „Rizikuojama žmonių likimais!“ ir naujienų portale lrytas.lt – straipsnyje „Prokuroras Gintaras Jasaitis neištvėrė: „Laužomi žmonių likimai!““ (<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/04/29/news/prokuroras-gintaras-jasaitis-neistvere-lauzomi-zmoniu-likimai-10146050/>) pateikiami Generalinės prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo departamento prokuroro G. Jasaičio teiginiai apie Baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 226, 228 ir 229 straipsniuose numatytų nusikalstamų veikų tyrimo ir teismo nagrinėjimo rezultatus, leidžiantys abejoti minėtų nusikalstamų veikų tyrimo objektyvumu.

Lietuvos Respublikos prokuratūros kolegijos (toliau – Kolegija) 2019-05-06 posėdyje buvo aptarta situacija dėl minėtame dienraštyje ir naujienų portale publikuotuose straipsniuose pateiktos informacijos, keltas klausimas dėl minėtose publikacijose pateiktų prokurorų G. Jasaičio ir J. Rėksnio teiginių suderinamumo su Prokurorų etikos kodekse įtvirtintais principais. Kolegijoje buvo priimtas sprendimas siūlyti generaliniam prokurorui kreiptis į Komisiją su prašymu iširti ir įvertinti viešai išsakytus teiginius dėl neva vykstančio politikų kišimosi į ikiteisminius tyrimus, piktnaudžiavimo korupciniuose tyrimuose bei kitų dienraštyje „Lietuvos rytas“ ir informaciniame portale lrytas.lt skelbiamose publikacijose nurodytų atvejų, o esant pagrindui, pavesti vertinti minėtas aplinkybes ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

2. Komisijos pirmininko 2019-05-15 sprendimu atskirti tyrimus nuspręsta atskirti tyrimą dėl prokuroro J. Rėksnio galimai padaryto Prokurorų etikos pažeidimo ir tyrimą dėl prokuroro G. Jasaičio galimai padaryto Prokurorų etikos pažeidimo. Sprendimas motyvuotas tuo, kad susipažinus su generalinio prokuroro kreipimesi nurodytomis publikacijomis konstatuotina, kad prokurorai J. Rėksnys ir G. Jasaitis davė žurnalistei atskirus interviu, publikacijose cituoti jų teiginiai nėra tiesiogiai susiję, todėl tikslinga atskirti tyrimus dėl šių asmenų galimai padarytų Prokurorų etikos kodekso pažeidimų ir tirti juos atskirai.

3. Kreipimesi nurdoma, kad viešas prokuroro pasisakymas tiesiogiai turi įtakos nuomonės apie instituciją formavimui, prokurorai privalo kalbėti atsakingai, remtis faktais ir tai patvirtinančiais argumentais. Prokurorų etikos kodekso 7.1 punkte numatyta, kad prokuroras, sakydamas viešas kalbas, rašydamas straipsnius, bendraudamas su visuomenės informavimo priemonių atstovais, yra dalykiškas ir santūrus, dėsto gerai apgalvotas mintis, suvokdamas, kad jos gali būti suprastos kaip visos prokuratūros nuomonė. Minėtose publikacijose pateikti prokurorų G. Jasaičio pasisakymai sukėlė didelį atgarsį tiek visuomenėje, tiek prokuratūros bendruomenėje, padarė žalą prokuratūros ir joje dirbančių prokurorų reputacijai. Informacijos apie publikuojamuose straipsniuose skelbiamą galimą politikų, kitų asmenų kišimąsi į bylų tyrimus ar neteisėtą persekiojimą negauta.

Remiantis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaujantis Prokurorų etikos komisijos nuostatų 17 ir 19 punktais prašoma iširti, ar Generalinės prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo departamento prokuroras G. Jasaitis, bendraudamas su visuomenės informavimo priemonių atstovais ir išsakydamas teiginius apie BK 226, 228 ir 229 straipsniuose numatytų nusikalstamų veikų tyrimo ir teismo nagrinėjimo rezultatus, leidžiančius abejoti minėtų nusikalstamų veikų tyrimo objektyvumu, publikuotus minėtose dienraščio „Lietuvos rytas“ ir informacinio portalo lrytas.lt publikacijose, laikėsi Prokurorų etikos kodekso 7.1 punkto reikalavimų ir nepažeidė Prokurorų etikos kodekse numatytų prokuroro profesinės etikos (veiklos) nešališkumo (5.3.2 p.), nepiktnaudžiavimo (5.4.1 p.), solidarumo (5.7.2 p.), atsakomybės (5.9.1 p.) bei kitų prokuroro elgesio bei profesinės etikos (veiklos) principų ir normų.

4. Tiriant gautą kreipimąsi dėl prokuroro G. Jasaičio padaryto galimo prokurorų etikos pažeidimo nustatyta:

41. Dienraštyje „Lietuvos rytas“ 2019-04-29 publikuotas straipsnis „G. Jasaitis: „Rizikuojama žmonių likimais!“ bei naujienų portale lrytas.lt 2019-04-29 publikuotas straipsnis „Prokuroras Gintaras Jasaitis neištvėrė „Laužomi žmonių likimai“ (autorė žurnalistė Rasa Karmazaitė) (<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/04/29/news/prokuroras-gintaras-jasaitis-neistvere-lauzomi-zmoniu-likimai-10146050/>), kuriame, remiantis G. Jasaičio duotu interviu žurnalistei, rašoma, kad „Nors generalinis prokuroras Evaldas Pašilis dabar į žurnalistų klausimus neatsako, nes anapus Atlanto dalyvauja lyderystės mokymuose, tyla jam netapo gera byla. Paprastai nekalbūs kiti žinomi prokurorai „Lietuvos ryto“ žurnalistei atskleidė skandalingų faktų, kaip vyksta tyrimai. – Ar tiesa, kad per pastarąjį dešimtmetį prisidengiant kovos su korupcija vėliava buvo masiškai kaltinami žmonės? – paklausiau Generalinės prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo departamento prokuroro Gintaro Jasaičio. – Buvo atliktas tyrimas dėl Baudžiamojo kodekso 228 ir 229 straipsnių – piktnaudžiavimo ir pareigų neatlikimo – inkriminavimo. 2016 m. buvo apibendrinta 5 metų praktika. Šiuose straipsniuose reikalaujama, kad būtų įrodytas didelės žalos valstybei požymis. O STT paprastai su prokurorais perduodavo bylas teismui ir tada, kai nebūdavo įrodytas didelės turtinės žalos (dabar per 12 500 eurų) požymis. Tarkim, vyksta viešasis pirkimas, sekami pareigūnai, tiekėjai. Nustatomi smulkūs pažeidimai ir konstatuojama, kad viešasis pirkimas buvo blogas, buvo piktnaudžiuojama tarnybine padėtimi arba netinkamai atliktos pareigos. Tokiose bylose išteisinimų buvo net iki 45 procentų! Su prokuratūros vadovais mes pradėjome diskutuoti, kad situacija yra negera, praktiką reikia keisti. Dabar tokios bylos jau nepatenka į teismus, jei nėra konkrečios materialinės žalos, viršijančios minėtą sumą. Pareigūnai, kurie tas bylas tyrė, padarė didelę karjerą. Bylos, atiduotos į teismą, pasibaigdavo po 5–6 metų išteisinimu, bet visuomenei buvo sudaromas įspūdis, kad labai gerai kovojama su korupcija. Taip nukentėjo daug žmonių. Labiausiai kentėjo todėl, kad pareigūnai bylas paviešindavo, visuomenė žmones iš anksto nuteisdavo. O kai kaltinamieji būdavo išteisinami, tuo pareigūnai jau nesigirdavo. Taip vyko ir Suskystintųjų gamtinių dujų terminalo byloje, kurioje figūravo verslininkas B. L., kurio teisininkai parengė sutartį. Buvo įžvelgtas kriminalas, pradėta baudžiamoji byla, ji buvo nagrinėjama 7 metus. Finalas – terminalo statybos nusitęsė 10 metų, o kaltų nėra. Kiek dar yra tokių išteisintų? Kiek žalos atlyginta? Senosiose Europos Sąjungos valstybėse žala būtų atlyginta net ne ginčo tvarka. – Prieš kelerius metus atsirado kitas galimas susidorojimo įrankis – 226 straipsnis (prekyba poveikiu)? – Kai Lietuva ratifikavo konvenciją dėl kovos su korupcija, nuo

2011 metų atsirado grėsmingas 226 straipsnis. Anksčiau jis vadinosi „Tarpininkų kyšininkavimas“. Tada situacija buvo aiški – kyšis gali būti duodamas tiesiogiai, bet gali atsirasti ir tarpininkas. Teismų praktikoje beveik 80 proc. bylų nukeliuodavo į teismus ir būdavo priimami apkaltinamieji nuosprendžiai tais atvejais, kai kyšis buvo realus – pinigai, daiktas. Bet pastaruoju metu atsiranda bylų, kai nėra nustatytos konkrečios sumos, nėra surasti pinigai. Taigi situacija panaši į tą, kuri buvo prieš 5–7 metus taikant straipsnį dėl piktnaudžiavimo tarnyba. Disponuoti straipsniu dėl prekybos poveikiu galima plačiai. Leidžiama patraukti baudžiamojon atsakomybėn, jei apie kyšį tiesiogiai ar netiesiogiai pasakoma pareigūnui. Pagal dabartinę redakciją tai gali būti pasiūloma, pažadama arba susitariama duoti. – Vadinasi, žmonės gali būti apkaltinti net jei nedavė kyšio? – Taip, galima pradėti ikiteisminį tyrimą, kai pareigūnas linktelėjo, mirktelėjo ir leido suprasti, kad viskas bus sutvarkyta. Pagal šiandieninę STT praktiką, kuri dar nėra patvirtinta teismuose, kyšis – tai viskas. Ne tik pinigai, materialūs daiktai, bet ir įvairios paslaugos, pažadas teigiamai atsiliiepti apie asmenį pareigūnui, priimančiam sprendimus. Bet ar visais atvejais būtina taikyti baudžiamąją atsakomybę? Pavyzdžiui, vykdant kriminalinę žvalgybą fiksuojamas pokalbis tarp verslininko ir pareigūno. Verslininkas jo klausia, ar gali padėti išspręsti klausimą, žada nelikti skolingas. Tai pagal šitą straipsnį tai jau – nusikaltimas. Koks tokio pokalbio pavojingumo laipsnis, jei toliau nieko neįvyko? Baudžiamosios teisės specialistai juokiasi, kad 226 straipsnis yra guminis ir jį galima pritaikyti visiems, kai juos paseki. – Ar straipsnis dėl prekybos poveikiu įbaugino visuomenę? – Manau, kad taip. Juo įbauginti tie, kurie daro kokią nors įtaką valstybės valdymui, versle. – Ar šis straipsnis politikai gali panaudoti prieš tuos, kurie neįtikėjo, kuriuos reikia patraukti, kurių postas, pareigos kam nors reikalingos? – Taip, tai gali būti įrankis. Verslo atstovai ir pareigūnai negali nebendrauti. O jei bendrauja, turi galvoti, ką kalba. Taisyklės pasikeitusios. Ar tai gerai? Visi matomi kaip potencialūs korumpuoti asmenys. Koks tada tampa gyvenimas? Kova su korupcija turi būti prioritetinga tiek prokuratūroje, tiek kitose institucijose. Bet turėtų būti veikama protingai, kad žmonės nebūtų persekiojami ilgą laiką, o po to išteisinami ir jokios atsakomybės tiems, kurie tam tikru metu elgėsi eksperimentiškai. – Ar bylos dėl prekybos poveikiu – tik eksperimentinės? – Jeigu bylos atiduodamos į teismus be rimtų įrodymų, tai kitaip nei eksperimentu to negalima pavadinti. Yra ribinių situacijų, kai prokuroras neišsitikinęs, kad laimės procesą. Ar tokią bylą reikia siųsti į teismą? Juk už jos – žmonės. Dar nežinoma teismų nuomonė, o įtariamųjų, kaltininkų vis daugėja. Prokuratūra turėtų būti nepriklausoma. Bet jei prokurorai lengva ranka rašo kaltinamuosius aktus ir tokias bylas perduoda teismui, vadinasi, priklausomybė nuo specialiųjų tarnybų egzistuoja. Tai yra negerai. Tokios situacijos prieš 10–15 metų nebuvo. Nebuvo taip rizikuojama žmonių likimais. Žmogaus teisės turi būti pirmoje vietoje. Dar D. V. buvo nurodęs visas bylas perduoti į teismą. E. Pašilis nieko nekeičia. Procesai užsitęsia. Nors žmonės išteisinami, nukenčia jų vardas, artimieji. Tokios klaidos – neištaisomos. O atsakingų nėra.“

4.2. Susipažinta su nurodyto straipsnio komentarais viešojoje erdvėje. Iš Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros Personalo ir teisės skyriaus gauti duomenys apie prokuroro G. Jasaičio tarnybą prokuratūroje, bei Generalinės prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo departamento vyriausiojo prokuroro M. Jovaišos pateikta prokuroro G. Jasaičio charakteristika.

4.3. Prokuroras G. Jasaitis nepageidavo teikti raštiško paaiškinimo dėl kreipimesi nurodytų aplinkybių. Jo pageidavimu visi paaiškinimai buvo pateikti 2019-06-04 vykusio Komisijos posėdžio metu.

Prokuroras G. Jasaitis Komisijos posėdžio metu paaiškino nurodomas aplinkybes. G. Jasaitis nurodė, kad yra susipažinęs su generalinio prokuroro raštu etikos komisijai ir suprato, kad jame iš esmės kalbama apie tai, kad jo išsakyti teiginiai „Lietuvos ryto“ žurnalistei apie BK 226, 228, 229 straipsniuose numatytų veikų tyrimo ir teismo nagrinėjimo rezultatus leidžia abejoti nusikalstamų veikų tyrimo objektyvumu. Tai, ką jis pasakė žurnalistei atsakydamas į jos klausimus, atitinka tą situaciją, kuri yra žinoma dėl tų nusikalstamų veikų tyrimo. Vienintelė neteisingai parašyta jo mintis (teiginys), kad išteisinimai piktnaudžiavimo byloje sudaro iki 45 procentų. Prokuroras nurodė, kad *šitą skaičių pasakė dėl tos priežasties, kad 2016 metais ONKTD buvo padarytas apibendrinimas dėl 228, 229 straipsnių taikymo ir tuometinis vadovas I. M. sukvieta departamente*

prokurorus ir pateikė prezentaciją, kokios priežastys tokių išteisinimų, ir ten, vienoje iš lentelių, buvo paminėta statistika, ir buvo pasakyta, kad apie 45 procentus išteisinamųjų asmenų nuo visų teismams perduotų bylų. Už kurį laikotarpį šie skaičiai buvo pateikti, sunku pasakyti. Norėdamas šią informaciją patvirtinti G. Jasaitis bandė surasti tą pristatymą, bet jam nepavyko. Generalinis prokuroras Seimui ir viešai erdvei pateikė duomenis iš Prokuratūros 2016, 2017 metų ataskaitos ir ten buvo skaičiai – 38 procentai. Dėl to G. Jasaitis dabar negali teigti, kad pateikdamas minėtus skaičius nesuklaidino visuomenės. Visi kiti teiginiai pagrįsti jo praktiniu žinojimu, todėl mano, kad daugiau klaidų nepadarė.

Kalbant apie bendrą požiūrį į jo ir Juliaus Rėksnio interviu pasakytina, kad *su juo derintos pozicijos nebuvo*. Matyt, Rėksnys žurnalistei pasakė, kad su juo dar galima pašnekėti ir ji kreipėsi. Jis paklauses apie ką bus kalbama, žurnalistė atsakė, kad būtent apie minėtų straipsnių taikymo praktiką. G. Jasaitis nurodė, kad pranešė Generalinės prokuratūros Komunikacijos skyriaus vadovams apie interviu, kad irgi *padalyvautų*. Jie neturėjo laiko, prokuroras kalbėjosi dviese su žurnaliste. Prokuroras iškart suprato, kad ją domina *kontekstas su dabar teisme nagrinėjama V., P. ir kitų byla, nes ten irgi yra inkriminuotas straipsnis dėl prekybos poveikiu*. Prokuroras iškart pasakė, kad apie šią bylą nešnekės. Yra dar vienas straipsnis, publikuotas „Lietuvos ryte“ 2016 metais, kuriame taip pat kalbama ir apie piktnaudžiavimo sudėties taikymo praktiką. Šių metų straipsnyje jis nieko naujo nepasakė, apie ką nebuvo kalbėta 2016 metais. Jis tik norėjo pasakyti, kad šiandien tiek ikiteisminio tyrimo pareigūnai, tiek prokurorai turi mąstyti apie tai, kokio pobūdžio bylas su kokių įrodymų kiekiu jie atiduoda į teismus, kad vėliau, po kokių 5–6 metų nesusiklostytų tokia pati situacija kaip su piktnaudžiavimo bylomis. Kita vertus, galbūt šioje publikacijoje šiek tiek mažiau buvo rašoma apie tai, kad pareigūnai daro karjerą perduodami tokias bylas į teismus. 2016 metų publikacijoje apie tai kalbėta daugiau ir, prokuroro požiūriu, tai yra negerai todėl, kad *jei žmonės išteisinami ir jų pakankamai didelis kiekis, o tokias bylas tyrę pareigūnai padaro karjerą, tai reiškia labai paprastą procesą, kad tie šalia dirbantys pareigūnai, kurie mato tokius dalykus, suvokia – veiksi panašiai ir ateityje būsi paaukštintas*. Dar vienas aspektas – žalos atlyginimo klausimai. Generalinis prokuroras jau po G. Jasaičio pasisakymo buvo apie tai pateikęs viešą informaciją. Prokuroro požiūriu, labai blogai, kad mažai kam priteisiama žala. Kitose šalyse žala atlyginama net ne ginčo tvarka. Apie tai jis šnekėjo 2016 metais, jokios reakcijos, kad reikia keisti situaciją, nebuvo, todėl tą patį pakartojo ir 2019 metais. Ir paskutinis dalykas, kuris prokurorui nepatiko, – *pirmadieniais vidiniame tinklapyje išplatinama informacija iš vadovų pasitarimų ir generalinis prokuroras po rinkimų pasakė, kad praėjo sunkus rinkimų laikotarpis, prokuratūra buvo puolama*. G. Jasaitis suprato, kad generalinis prokuroras turėjo galvoje jį ir Rėksnį, kaip piktuosius puolėjus. G. Jasaitis pasakė, kad *šie visi pasisakymai, publikacijos jokiuose grafikuose neegzistavo*. Jei generalinis prokuroras būtų tinkamai išsprendęs G. klausimą skirdamas jį į aukštesnes pareigas, greičiausiai nieko ir nebūtų buvę. Šios publikacijos buvo susijusios tik su G. klausimais, o ne su Prezidento rinkimais ar noru pažeminti prokuratūros išorinę garbę ir orumą.

Atėjus laikui pateikti G. Jasaičiui klausimus, E. Gruodytė nurodė, kad jis pasakęs: „pareigūnai, kurie tas bylas tyrė, padarė didelę karjerą“. Komisijos narė paprašė nurodyti keletą tokių prokurorų pavardžių: ką tyrė ir kur padarė karjerą. G. Jasaitis atsakė, kad *pirma kritika buvo 2016 metais I. M., kuris tapo ONKTD vadovu, nes kai buvo tiriama ir nagrinėjama Suskystintų dujų terminalo byla, jis tuo metu buvo Vilniaus apygardos ONKTS vadovu. Su šia byla buvo dirbama 6 metus, kol LAT labai griežtai išteisino*. Kalbant apie kitus pareigūnus – apie tai buvo daug rašyta. *Buvo dvi bylos – Raseinių vandenių teritorijoje buvo išpilamos žuvų perdirbimo proceso atliekos, kaltinamasis buvo V. Pirmoji instancija išteisino, apeliacijoje kaltinimą palaikė G. Jasaitis, apeliacinis skundas buvo parašytas prokuroro M. Buvo problema su žala – ji vis mažėjo, finale jis buvo išteisintas, taip pat ir kasaciniame procese. Kita byla irgi su V. – pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl piktnaudžiavimo. Finale žalos vėl nebuvo. Šiaulių STT valdybai tuo metu vadovavo Ž. B., dabartinis STT vadovas. Šių išteisinimų laikotarpiu jis buvo paskirtas iš pradžių pavaduotoju STT, o po to tapo direktoriumi. Jis visus tuos procesus kontroliavo ir nepaisant to, kad viskas pasibaigė tokiu būdu, karjera buvo padaryta*. E. Gruodytė nurodė, kad straipsnio pabaigoje G. Jasaitis

pasakęs, kad prokuratūra turi būti nepriklausoma nuo specialiųjų tarnybų. Kuo tai grindžiama? Prokuroras atsakė, kad pagrindimas labai paprastas, pradžia 2016 metais. *V., paskirtas generaliniu prokuroru, turėjo kažką pasakyti, koks jis bus naujas generalinis prokuroras. Ir jis tada pasakęs, kad prokurorai – ne teisėjai, jie neturėtų nutraukinėti bylų, bylas reikia siųsti į teismą, teismai tegu sprendžia. Buvo padaryta labai didelė nesąmonė, kuri reiškia, kad prokuroras, vadovaudamas ikiteisminiam tyrimui, pabus tik formalus tokio vadovavimo ir organizavimo vadovas, perduos bylą į teismą ir ten kausis dėl įrodymų. Tai reiškia, kad didelė dalis svarbių bylų pradedamos nuo kriminalinės žvalgybos taikymo, tai yra specialiųjų tarnybų įrankis renkant duomenis, ir šitaip prokuroras tampa įkaitu, kai jis pradeda nebegalvot, ar pakankamai surinkta įrodymų, kad būtų galima bylą laimėti. Jis tampa priklausomas nuo specialiųjų tarnybų, o ne nuo savo požiūrio į bylą. Prokuroras teigė, kad jis visada sako sau ar kolegoms, jei jie nėra bent 50 procentų įsitikinę, kad pirmojoje instancijoje laimės bylą, tai jau blogai. 2016 metų publikacijoje buvo rašyta, kad specialiosios tarnybos ir ikiteisminio tyrimo įstaigos pasigiria, kaip jie perdavė bylą į teismą, parašo apie tai viešai ir išteisinimai būna tik po 5–7 metų. Visuomenei sukuriama „opinijs“, kad prokuroras kažkur šone, o specialiosios tarnybos, kiek tai susiję su korupcinėmis bylomis, diktuoja sąlygas ir prokuroras išties nėra nepriklausomas. Tokią situaciją „pagimdė“ V. pozicijos, kurios nebuvo keičiamos ir generaliniu patapus Pašiliui.*

Komisijos narys V. Beniušis paklausė G. Jasaičio, ar tos pozicijos, kurios saisto prokurorus, nustatytos kokiomis vidinėmis tvarkomis. G. Jasaitis atsakė, kad *paskyrus Pašilį buvo keli susitikimai ir pasitarimai su vadovais, apie tai buvo šnekama, kad turi būti mažiau priklausomybių nuo specialiųjų tarnybų. Tai yra pakankamai sudėtingi procesai ta prasme, kad tai susiję su slaptais dalykais, kurie yra kriminalinės žvalgybos dalykas, su valstybės paslaptimi.* Kita vertus, buvo Prokurorų profesinės sąjungos susitikimas su Pašiliu, ir G. Jasaitis pasakė generaliniam prokurorui, kad yra tokios generalinio prokuroro rekomendacijos dėl formalizuotos tvarkos taikymo baudžiamajame procese. Prokuroro manymu, jos yra neteisėtos baudžiamojo proceso požiūriu, jas reikėtų panaikinti, tačiau jos iki šiol nepanaikintos. Apie tai buvo diskutuota Kolegijoje, Kolegijos nariai nusprendė, kad jos turėtų likti. Šios rekomendacijos reiškia vieną paprastą dalyką – pagal tas rekomendacijas policija nusprendžia apie ikiteisminio tyrimo pradžios sėkmę. V. Beniušis paklausė, ar konkrečiai dėl tų straipsnių taikymo problemų, išsakytų žurnalistei, prokuroras yra kėlęs klausimą per pasitarimus, rašęs raštus. Prokuroras atsakė, kad jokių raštų nėra rašęs, *jokių raštų kaip ir negalėtų rašyti, nes asmeniškai tokių bylų organizavimo ir vadovavimo nėra turėjęs.* Bet studijuoja LAT praktiką ir iš praktikos galima spręsti, kad paskutinius kelerius metus teismams perduodamos bylos, kuriose nebūtinai asmenys „pagaunami“ su pinigais. Prokuroras nurodė, kad vidiniuose departamento pasitarimuose yra buvę diskusijų šia tema, tačiau tie pasitarimai nėra protokoluojami.

Einanti Komisijos pirmininkės pareigas I. Zaikienė nurodė, kad prokuroras minėjo, jog skaito LAT praktiką tose bylose, ir jam susidarė įspūdis, kad tose bylose, kuriose nėra nustatytos konkrečios sumos ar surasti pinigai, vienareikšmiškai visada yra išteisinimai. G. Jasaitis atsakė, kad ne visada, jis taip nesakęs. I. Zaikienė paklausė, kuo remdamasis prokuroras išvelgia grėsmę, kad tokiose bylose bus išteisinti asmenys. Jis atsakė, kad *2016 metų publikacijoje buvo pasisakyta, kad 2007 metais LAT kolegija labai griežtai išteisino dėl piktnaudžiavimo vykdant viešąjį pirkimą vienos iš rajoninių ligoninių vyr. gydytoją dėl rentgeno aparatūros pirkimo. Ten labai aiškiai buvo pasakyta, kad neperduokit bylų teismams, jeigu nėra nustatytas turtinės žalos požymis, nes tuo metu bylos buvo masiškai perduodamos teismams su tokiais veikia kvalifikuojančiais požymiais kaip, pavyzdžiui, institucijos diskreditavimas, žala valstybei, pareigų pažeminimas. Vis tiek tokio pobūdžio bylos buvo perduodamos.* G. Jasaitis pabrėžė, kad reikia kalbėti apie tai, kiek surenkama įrodymų dėl prekybos poveikiu bylose, kad vieną dieną nebūtų taip, kaip buvo su piktnaudžiavimo sudėties taikymo praktika. Nes 226 straipsnis yra labai su plačiais, abstrakčiais požymiais, ir praktiškai ilgiau pasekus vieną ar kitą pareigūną nėra problemų tų požymių surasti. I. Zaikienė nurodė, kad buvo išplatintas Generalinės prokuratūros pranešimas, kuriame nurodyta, kad už prekybą poveikiu pernai ir užpernai bausmės sulaukė visi tuo kaltinti asmenys. Tai reiškia, kad teismuose tos bylos „pračina“, kodėl jis išvelgia išteisinimų galimybę? G. Jasaitis atsakė, kad, kaip

ir minėjo, iki 2007 metų piktnaudžiavimo bylos buvo populiaros ir buvo daug apkaltinamųjų nuosprendžių. Jo analitiniu požiūriu, situacija yra visiškai tokia pati, todėl vadovai turi galvoti sistemiskai, jei anksčiau negalvojo. I. Zaikienė nurodė, kad straipsnyje prokuroras kalba apie „eksperimentines bylas“ ir tas prekyba poveikiu bylas įvardija kaip „eksperimentines“. Nepaisant to, kad tos praktikos teismuose yra, kodėl jis taip įvardija tas bylas? Prokuroras pripažino, kad jokio apibendrinimo dėl prekybos poveikiu taikymo praktikos iki šiol nebuvo. Prokuroras susidarė įspūdį studijuodamas tą LAT ir Apeliacinio teismo praktiką, kuri šiandien yra prieinama. G. Jasaitis nurodė, kad iš tos išstudijuotos praktikos negali šiandien pasakyti, kad yra blogai, bet tam tikros tendencijos egzistuoja, todėl jis jas ir vadina „eksperimentinėmis“ dar ir dėl to, kad ne visada kolegos prokurorai būna įsitikinę dėl nuteisimo. „Eksperimentinės“ – tai sarkastiškas pasakymas, tai nėra teisinis, tai daugiau beletristinis apibūdinimas. I. Zaikienė dar paklausė, kaip prokuroras vertina šitą savo interviu tame kontekste, kad tos žiniasklaidos priemonės, kuriai davė interviu, vyr. redaktorius yra šiandien teisiųjų suole, kaltinamas tuo straipsniu, kurio taikymo praktiką prokuratūroje G. Jasaitis vertino kaip neigiamą. Prokuroras atsakė, kad, tiesą sakant, nevertina nei teigiamai, nei neigiamai. Gal toks įspūdis ir gali susidaryti, kad neigiamai. G. Jasaitis nurodė, kad jo pasisakymas yra neutralus ir nukreiptas į perspektyvą, kad taip nebūtų. *Apie tai, kad V., P, šiandien yra persekiojami, jis žurnalistei iškart nurodė, kad apie tą bylą nešnekės ir kad tos bylos kontekste žurnalistė nebandytų jo pasisakymų pateikti.* Prokuroras uždavė klausimą: „O buvo tokių sąsajų su V. byla?“ I. Zaikienė atsakė, kad tiesioginių lyg ir nebuvo. G. Jasaitis atsakė, kad nė vieno žodžio apie V. bylą ir nesakė, o kalbant apie pasirinktą žiniasklaidos priemonę, tai ne jis rinkosi, žurnalistė jį pasirinko per Rėksnį ar kitus trečiuosius asmenis. I. Zaikienė dar pasiteiravo, ar jam nekilo abejonių. Prokuroras atsakė, kad kilo, apie tas abejones jis iškart perspėjo žurnalistę, kai tik jie susitiko. Jis puikiai išmano bendravimo su žurnalistais taisykles. I. Zaikienė paklausė, ar jis žino kaip į straipsnį reagavo jo kolega, kuris toje byloje palaiko kaltinimą. *G. Jasaitis perklausė, ar kalba eina apie N. Atsakė, kad niekaip nereagavo, pavadino jį kovotoju su nepotizmu. Neaišku kokiame kontekste.*

V. Beniušis G. Jasaičio paklausė apie Komunikacijos skyrių, ar G. Jasaitis informavo iš anksto ir kokį atsakymą gavo. G. Jasaitis atsakė, kad jie informavo, kad neturi laiko, nors 2016 m. dalyvavo kartu. V. Beniušis paklausė, gal iš Komunikacijos skyriaus buvo rekomendacijos, ar duoti interviu, ar neduoti. G. Jasaitis atsakė, kad *tokių rekomendacijų nebuvo, nesakė, kad nebendrauk su žurnalistais.* Komisijos narė A. Stankevičiūtė paklausė, su kuo iš to skyriaus bendravo. G. Jasaitis atsakė, kad iš pradžių skambino E. M., ji ragelio nekėlė. Tada parašė el. laišką G. Vėliau susiskambino su M.. Iš esmės jos dvi žinojo apie tą situaciją. Prokuroras pabrėžė, kad jis iš esmės pakartojo viską, ką kalbėjo 2016 metais, o už 2016 metus jo niekas nebaudė.

5. Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 39¹ straipsnis numato, kad prokurorai tarnybos ir ne tarnybos metu turi laikytis Lietuvos Respublikos Konstitucijos, įstatymų, kitų teisės aktų ir Prokurorų etikos kodekso. Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2004 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. I-68 patvirtintas Lietuvos Respublikos prokurorų etikos kodeksas (2012 m. sausio 9 d. redakcija) (toliau – ir Kodeksas), reglamentuojantis prokurorų elgesio bei profesinės etikos (veiklos) principus ir normas, kurių prokurorai turi laikytis tarnybos ir ne tarnybos metu, nustato, kad asmuo, paskirtas į prokuroro pareigas, savarankiškai ir sąmoningai pasiryžta tarnauti žmonėms ir teisingumui, pripažįsta Kodekso normas ir privalomus etikos principus.

Kodekso 7. 1 p. įtvirtinta, kad prokuroras, sakydamas viešas kalbas, rašydamas straipsnius, bendraudamas su visuomenės informavimo priemonių atstovais, yra dalykiškas ir santūrus, dėsto gerai apgalvotas mintis, suvokdamas, kad jos gali būti suprastos kaip visos prokuratūros nuomonė. Kodekso 5.3.2 p. įtvirtintas „Nešališkumo principas“ reiškia, kad prokuroras privalo su žiniasklaidos atstovais, politikais, teisinio proceso dalyviais elgtis santūriai, objektyviai, vengti familiarumo ir priešiško. Kodekso 5.4.1 p. įtvirtintas „Nepiktnaudžiavimo principas“ reiškia, kad prokuroras privalo neleisti savo elgesiu ar veikla susiformuoti nuomonei, kad prokuroras piktnaudžiauja suteiktais įgaliojimais, tarnybine padėtimi ar turi korupcinių interesų. Kodekso 5.7.2 p. įtvirtintas „Solidarumo principas“ reiškia, kad prokuroras turi susilaikyti nuo nepagrįstų ir viešų komentarų apie kitų prokurorų darbą, padėti kolegoms apsiginti nuo šmeižto žiniasklaidoje,

neadekvačios kritikos ar profesinio diskriminavimo. Kodekso 5.9.1 p. įtvirtintas „Atsakomybės principas“ reiškia, kad prokuroras privalo vengti tarnybos ar ne tarnybos metu žodžiais arba savo elgesiu paniekinti ar pažeminti prokuroro, kaip valstybės pareigūno, ir prokuratūros, kaip valstybės institucijos, vardą.

5.1. Dėl galimai pažeisto nešališkumo principo.

Kodekse nešališkumo principas numato, jog prokuroras privalo elgtis santūriai ir objektyviai bendraudamas su žiniasklaidos atstovais, politikais bei teisinio proceso dalyviais, vengti familiarumo (5.3.2 p.). Komisija, susipažinusi su aktualaus interviu tekstu spaudoje bei išklausiusi šioje išvadoje pateiktus prokuroro G. Jasaičio paaiškinimus, nenustatė pagrindo konstatuoti, jog prokuroro G. Jasaičio pasisakymų duodant interviu žurnalistei turinys, vartojama leksika buvo akivaizdžiai nesantūrius ar familiarūs.

5.2. Dėl galimai pažeisto nepiktnaudžiavimo principo.

Kodekse nepiktnaudžiavimo principas numato, jog prokuroras privalo neleisti savo elgesiu ar veikla susiformuoti nuomonei, kad prokuroras piktnaudžiauja suteiktais įgaliojimais, tarnybine padėtimi ar turi korupcinių interesų. Komisija, neturi pakankamo pagrindo konstatuoti, kad prokuroras piktnaudžiavo suteiktais įgaliojimais ar tarnybine padėtimi bei turėjo korupcinių interesų. Nors G. Jasaitis, eidamas prokuroro pareigas, davė interviu bei aktualūs straipsniai spaudoje paskelbti būtent UAB „Lietuvos rytas“ priklausančiame dienraštyje, naujienų portale, kurio vadovas G. V. šiuo metu yra kaltinamasis dėl prekybos poveikiu baudžiamojame byloje, todėl neigiami prokuroro komentarai apie aktualius baudžiamąjį kodekso straipsnius, jų taikymo ydingumą, nepagrįstai pradėtus ikiteisminius tyrimus bei nepagrįstą asmenų persekiojimą galėjo sustiprinti įspūdį, kad galimai ir minėtas ikiteisminis tyrimas priskiriamas nurodytai neigiamai praktikai, atliktas bei perduotas teismui nepagrįstai, nėra duomenų, kad prokuroras G. Jasaitis to siekė. Kaip jis pabrėžė duodamas paaiškinimus, žurnalistei iš karto nurodė, kad apie minėtą baudžiamąją bylą nekalbės, be to, apie šią bylą tiesiogiai nerašoma ir ji neminima ir aktualiuose žurnalistės straipsniuose. Prokuroras iš esmės teigia, kad savo pasisakymais norėjo išdėstyti savo bendras išvalgas, paremtas jo turima statistika, teismų praktika bei įsitikinimu, kad egzistuoja jo nurodomos problemos.

5.3. Dėl galimai pažeisto solidarumo principo.

Kodekse solidarumo principas numato, kad prokuroras turi susilaikyti nuo nepagrįstų ir viešų komentarų apie kitų prokurorų darbą, padėti kolegoms apsiginti nuo šmeižto žiniasklaidoje, neadekvačios kritikos ar profesinio diskriminavimo. Komisija, išklausiusi prokuroro G. Jasaičio paaiškinimus, susipažinusi su tyrimo metu surinkta medžiaga, neturi pakankamo pagrindo konstatuoti, kad prokuroras G. Jasaitis šmeižė ar nepagrįstai kritikavo kolegas viešai. Nors yra objektyvi prielaida, kad pagal G. Jasaičio interviu žiniasklaidoje pasirodę komentarai apie nesėkmingus valstybinio kaltinimo rezultatus, prokurorų galimą neatsakingumą perduodant bylas, neva vykdant buvusio generalinio prokuroro nurodymus, bei kiti išimtinai neigiamai prokurorų darbą, savarankiškumą ir kompetenciją apibūdinantys apibendrinimai galėjo įžeisti, pažeminti tiek pagal komentuojamus baudžiamąjį kodekso straipsnius ikiteisminius tyrimus kontroliavusius ir kontroliuojančius, tiek apskritai visus prokurorus, spaudoje paskelbti aktualūs komentarai pateikti kaip G. Jasaičio asmeninė nuomonė, paremta individualia situacijos analize ir vertinimu, iš esmės bendro pobūdžio komentarai apie BK 226, 228, 229 straipsnių taikymo problemas, o ne konkrečių kolegų ar jų darbo kritika. Konkrečios bylos ar prokurorų darbas neanalizuojami, tik paminėti statistiniu aspektu. Darytina išvada, kad, kaip ilgalaikę patirtį prokuratūroje turintis specialistas, prokuroras G. Jasaitis siekė kelti diskusiją visuomenei reikšmingu klausimu, vertino situaciją teisiniu bei praktiniu aspektu. *Komisija daro išvadą, kad komentarai žiniasklaidai apie galimas sisteminės ydas gali būti pateisinami visuomenės informavimo ir viešojo intereso tikslais, tačiau atkreipia dėmesį, kad prokuroras galimas įstatymo taikymo problemas pirmiausia turėtų iškelti prokuratūros struktūros viduje. Komentarai apie konkrečius kitų prokurorų kontroliuojamus ar kontroliuotus ikiteisminius tyrimus gali kelti abejonių dėl solidarumo principo pažeidimo, tačiau įvertinusi tai, kad konkretūs komentarai pateikiami dėl įsiteisėjusio teismo sprendimo, kiti tyrimai nėra detalizuoti, komisija šiuo atveju nemato pakankamo pagrindo konstatuoti Kodekso pažeidimo.*

5.4. Dėl galimai pažeisto atsakomybės principo.

Kodekse atsakomybės principas numato, kad prokuroras privalo vengti tarnybos ar ne tarnybos metu žodžiais arba savo elgesiu paniekinti ar pažeminti prokuroro, kaip valstybės pareigūno, ir prokuratūros, kaip valstybės institucijos, vardą. Komisija, išklausiusi prokuroro G. Jasaičio paaiškinimus, susipažinusi su tyrimo metu surinkta medžiaga, konstatuoja, jog prokuroras G. Jasaitis pasisakydamas interviu nesiekė paniekinti ar pažeminti prokuroro, kaip valstybės pareigūno, ir prokuratūros, kaip valstybės institucijos, vardo, nes kalbėjo ne apie prokuratūrą ar konkrečius prokurorus, o apie, jo įsitikinimu, BK 226, 228, 229 straipsnių taikymo problemas ir sukeliamas neigiamas pasekmes asmenims, kurie buvo persekiojami dėl šių nusikalstamų veikų padarymo, tačiau vėliau išteisinti, ir analizavo susijusius procesus. Savo nuomonę prokuroras grindė LAT, Lietuvos apeliacinio teismo praktikos analize, statistiniais duomenimis ir asmeniniu šių duomenų vertinimu, paremtu ilgamete darbo prokuratūroje patirtimi. Prokuroro įsitikinimu, jis taip kėlė aktualias problemas, kad būtų ieškoma jų sprendimo būdų.

5.5. Kodekso 7. 1 p. įtvirtinta, kad prokuroras, sakydamas viešas kalbas, rašydamas straipsnius, bendraudamas su visuomenės informavimo priemonių atstovais, yra dalykiškas ir santūrus, dėsto gerai apgalvotas mintis, suvokdamas, kad jos gali būti suprastos kaip visos prokuratūros nuomonė. Šiuo atveju, pagal pasisakymų formą, Komisija daro išvadą, kad G. Jasaičio mintys buvo pateiktos ir išsakytos ne kaip prokuratūros, o kaip jo asmeninė nuomonė ir pozicija aktualiais klausimais.

5.6. Remdamasi tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 41 straipsnio 3 dalimi, Prokurorų etikos komisijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2012 m. sausio 9 d. įsakymu Nr. I-16 (2018 m. gegužės 17 d. įsakymo Nr. I-170 redakcija), 43.1 papunkčiu, Komisija

k o n s t a t u o j a,

kad Generalinės prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo departamento prokuroras Gintaras Jasaitis nepadarė įstatymo pažeidimo, tarnybinio nusižengimo, prokuroro vardą žeminančio poelgio ar kito Prokurorų etikos kodekso pažeidimo.

Einanti Komisijos pirmininkės pareigas

Irma Zaikienė